

ARA Gu

Coll.
gemeentezegels

59

PLAATS EN NR.
ARA

PLAATS EN NR.

Eigendom
Stichting
BRABANTS HEEM

DATUM: 1788

ZEGEL VAN

Schepenen van Boxmeer

FUNCTIE

RANDSCHRIFT

scabinalc. boxmeerannu 1788

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

box

MATERIAAL

KLEUR

VORM

MAAT

STAAT

BEVESTIGING

CONTRAZEGE

1

r

4

1gp

0

-

RANDSCHRIFT

*SIG LUM SCABI LE BOXMEERANUM 1788

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

MATERIAAL	KLEUR	VORM	MAAT	STAAT	BEVESTIGING	CONTRAZEGE
L	R	R	4	26	0	-

Memoriaal of

16

BESCHRYVING VAN DE STAD GRAVE,

D. Paringet
bew.
P. v. Allen
Wrecht
1752

end hy zel ofgaen ont ter tyt, dat hem die fcepen beraden hebben, end hy en zel dat berait niet hooren.

Van Ryn in de voorberigten op Batavia Saara pag. CIV. n. 5. fchryft: de Schout moest de ftemmen opneemen of ingaaren, want hy zat niet al Regter, en had geen ftem te geeven. de Schepenen waren de Regters, maar de Schout niet. En daarom zou een Schout, zoo als hy by de U regtenaars was, volgens Ant. Mattheus eigentlyk in 't Latyn geen *Prætor* genoemt moeten worden: want een regte *Prætor* was ook Regter: en hy wierd ook geen *Prætor*, maar *scultetus* of *sculdafius* genoemt: dit komt van 't Duitfche *schuldaif* of *schuldaifch*, van fchuld en eifchen. Dus zamen een Schout by eenige oude fchryvers quansuys op zyn Latynfch ziele noemen *Sculdaffio*, *Sculdacio*, *Sculdaxo* &c.

(6) Schepenen van den Criminele Gerichte hebben tegenwoordig haer bankfpanninge in de Vierfchaar, en Seffien in de Raadkamer op 't Stadthuys tot Grave, onder welk Stadhuys, ook de Criminele gevangenis fyn.

Boxmeer nu (voor defen alleenlyk Meer (1) genoemt, dat geaugmenteert met de naam van eenen Heer, die fy gehad hebben geheeten Heer Bok, foo fy ook nog een Bok in haar wapen voeren:) met het karfpel St. Antonis, nu behorende de Grave van den Bergh (2) leyt midden 's Lands van Cuyk: heeft ook tot fig de Heerlykheyt Haps (3) met de halfcheyt van St. Jansbeek (4) en Beugen (5), waarom die halfheerig genoemt worden, dog voornamentlyk St. Jansbeek. Hy heeft daar en verder door 't Land van Cuyk, fonderling tot Haps (6), wel groot aandeel in de Domeynen van Thienden en Thynfen, maar anders geen of weynig fingieurie; als dat hy, tot St. Jansbeek (7) en Beugen (8) den Predicant alternatief aanftelt, daar den Heer van Cuyk anders de Collatie door 't gantfche Land aan fig houdt, foo hy ook aldaar de Magiftraat en Beampten in Politie en Justitie aanftelt, maar den Heer van Boxmeer heeft tot St. Jansbeek een foo genoemden stillen Schout te gelyk ook gerichtshoeder 't Gericht om de breuken gade te ftaan, welke by preventie ook wel half en half geprofiteert werden, ik meen ook dat de Lantschryver van Boxmeer tot St. Jansbeek het Gerigt vice versa bedient, immers daar gerichtelyke actens mag formeeren en pafferen. Voorts heeft den Heer van Boxmeer boven de voorf. Domeynen int Land van Cuyk fpecialyk den halven Haps Maafte

Maafte; die me den, welken we den Cuykfen Tol finge en de alder niet vinden, fom van ons feparat een gevolgt nad Tol gytmaken, geworden, hier is, ende Borgers foo anders niet de Landen, daar op Cuykfen Tol (10) mogen en anders gelyc op de Be profiteeren. Bel den, als de laar d'inguyt antreche Hertogh Arnoud van Haps een Za van fyn hantard f vande den Herr Ju val treden met f onder Cuyk. Me moet gelyc fyn meent in Nider land, d'afte hier f een enen Puffen boemer heft ze de van Cuyk (11) die in eenen tol gelyc of meent de Cuykfen Tol Maafte

VAN WEGE DEN KONING.

DE HOOGE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de magt aan
denzelve verleend, bij besluit van den 20ten Februarij 1816, bevestigt bij
dezen de Gemeente van *Doxmeer*.

ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

Op een rood schild een hert met een hok van goud

Gedaan in SCRAVENHAGE den *14ten Febr.*

TER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGERAAD.

W. H. van der ...
Secretaris

Est. 9 november 1961, no. 214/97

GEMEENTE BOXMEER

TELEFOON 08855-941

POSTREKENING No. 44578

AAN: de Voorzitter en Leden van de
Hoge Raad van Adel
Zeestraat 71b
's-Gravenhage.

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Uw brief van

Bijlagen:

BOXMEER, 6 november 1961.

Onderwerp

advies i.z. vaststelling
nieuwe gemeentewapen.

In 1942 werden de gemeenten Beugen c.a. en Sambeek opgeheven en voor het overgrote gedeelte bij de gemeente Boxmeer gevoegd.

De huidige gemeente Boxmeer bestaat uit drie kernen, te weten Boxmeer, Beugen en Sambeek.

Om historische, maar vooral om sociologische redenen zou het zeer verdienstelijk zijn ook in de symboliek deze opzet van drie kernen tot uitdrukking te brengen. Al zijn de ingezetenen van Beugen en Sambeek leden der gemeente Boxmeer geworden, dat neemt niet weg, dat er nog steeds sprake is van de dorpen en dorpsgemeenschappen van Beugen en Sambeek. Deze dorpen voerden hun eigen wapen, welke wapens bij besluiten van Uw College van 16 juli 1817 bevestigd werden als de wapens der gemeenten Beugen c.a. en Sambeek. Het dorpswapen van Boxmeer werd eveneens op voornoemde datum door Uw College bevestigd als gemeentewapen.

Dit wapen van Boxmeer voldeed tot 1942 volkomen als symbool van de toenmalige gemeente. Maar momenteel kan het beter als symbool voor de huidige gemeente dienen, indien dit wapen gezelschap krijgt van de dorpswapens van Beugen en Sambeek.

Heraldisch zou dit misschien als volgt te verwezenlijken zijn:

1	2	~~a)~~ een gevierendeeld wapen;
		~~b)~~ met in de kwartieren 1 en 4 (rechterboven- en linkerbenedenkwartier) het wapen van Boxmeer;
3	4	~~c)~~ met in kwartier 2 (linkerbovenkwartier) het wapen der voormalige gemeente Sambeek;
		~~d)~~ met in kwartier 3 (rechterbenedenkwartier) het wapen der voormalige gemeente Beugen.

Op deze manier ontstaat een nieuw wapen, dat beter beantwoordt aan de huidige constellatie der gemeente Boxmeer en ook uit historisch oogpunt verantwoord is.

Gaarne zouden wij van U willen vernemen of U met deze gedachte en dit plan kunt instemmen, opdat wij ons met vrucht kunnen wenden tot de Minister van Binnenlandse Zaken, die op zijn beurt U om advies vraagt.

Hees de Koning
Typ.A

Burgemeester en wethouders van Boxmeer,
De Sekretaris, De Burgemeester,

GEMEENTE BOXMEER

07.13(-2)

VAN WEGE H. M. DE KONINGIN
TER BEHANDELING IN RAAD VAN NEDERLANDSE ZAKEN
GESTELD VAN DE MINISTER VAN
Aan hare Majesteit de Koningin
der Nederlanden

B.B.-A.

1962

Samenlevingszaken

16 mei 1962

B62/1265

K. P. W.

Geeft eerbiedig te kennen,
de Raad der gemeente Boxmeer, te Boxmeer,
dat op 1 mei 1942 de gemeenten Beugen c.a. en Sambeek zijn opge-
heven;
dat het grondgebied der gemeente Boxmeer hierdoor is vergroot
met de kerkdorpen Beugen en Sambeek;
dat het om historische, maar vooral om sociologische redenen zeer
verdienstelijk zou zijn ook in de symboliek deze opzet van drie
kernen tot uitdrukking te brengen;
dat, hoewel de ingezetenen van Beugen en Sambeek leden der gemeen-
te Boxmeer zijn geworden, er nog steeds sprake is van de dorpen en
dorpsgemeenschappen van Beugen en Sambeek;
dat deze dorpen hun eigen wapens voerden, welke wapens bij beslu-
ten van 16 juli 1817 bevestigd werden als wapens der gemeenten
Beugen c.a. en Sambeek;
dat het dorpswapen van Boxmeer eveneens op voornoemde datum beve-
stigd werd als gemeentewapen;
dat dit wapen tot 1942 volkomen als symbool van de toenmalige
gemeente voldeed, doch dat het tegenwoordig beter als symbool vo-
de huidige gemeente kan dienen, indien het wapen gezelschap
krijgt van de wapens van de voormalige gemeenten Beugen c.a. en
Sambeek, waardoor de beschrijving van het wapen der gemeente Box-
meer als volgt zou kunnen luiden:

"Gevierendeel:

I en IV van keel, beladen met een bok, staande op een berg
alles van goud;

II gedeeld: a. van goud, beladen met twee dwarsbalken van
azuur en vergezeld van 8 meeren, staande 3, 2 en 3, alles van
azuur,

b. van azuur, beladen met een staande leeuw en
vergezeld van 12 blokken, alles van goud;

III van azuur, beladen met een ploeg, waarop een kraai, al
van goud.

Het schild gedekt met een gouden kroon met drie bladeren
en twee perlen"

dat op deze manier een nieuw wapen ontstaat, dat beter beantwoordt
aan de huidige constellatie der gemeente Boxmeer en ook uit his-
torisch oogpunt verantwoord is;

Redenen, waarom hij zich tot Uwe Majesteit
wendt met het eerbiedige verzoek het wapen
der gemeente Boxmeer te wijzigen conform
bovenvermelde beschrijving en hierbij ove-
gelegde tekening in kleuren.

Uw welk doende, enz.

De Raad der gemeente Boxmeer,
De Sekretaris, De Voorzitter,

Wij **J**uliana, bij de gratie Gods,
Koningin der Nederlanden,
Prinses van Oranje-Nassau, enz, enz, enz.

20 juni 1962

Nr. 13

Op de voordracht van Onze Minister van
Binnenlandse Zaken
van 8 juni 1962, nr. B 62/1369, Afdeling Binnenlands
Bestuur;

Gezien het verzoek van de raad der gemeente
Boxmeer tot verlening van een nieuw wapen aan die
gemeente;

G e l e t o p het besluit van de
Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr. 32, en het
Koninklijk besluit van 23 april 1919, Stb.Nr. 181;
De Hoge Raad van Adel gehoord;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

aan de gemeente Boxmeer een wapen te verlenen, waarvan
de beschrijving luidt als volgt:

"Gevierendeeld:

I en IV van keel, beladen met een bok,
staande op een berg, alles van goud;

II gedeeld: a. van goud, beladen met twee
dwarsbalken van azuur en vergezeld van 8 meerlen,
staande 3, 2 en 3, alles van azuur;

b. van azuur, beladen met een
staande leeuw en vergezeld van 12 blokken, alles van
goud;

III van azuur, beladen met een ploeg, waarop
een kraai, alles van goud.

Het schild gedekt met een gouden kroon van
drie bladeren en twee paarlen."

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is
belast met de uitvoering van dit besluit.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

(get.) E.H. TOXOPEUS

Soestdijk, 20 juni 1962

(get.) J U L I A N A

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

paarlen.

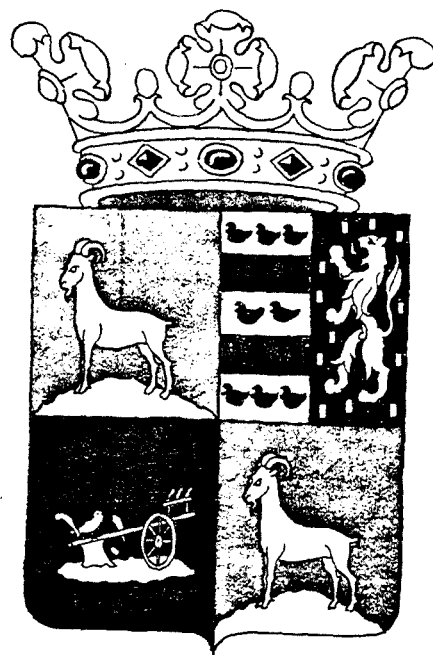
Boxmeer 20, juni 1962, nr. 13.
dipl. 16. d. 1962

Gevierendeeld:

I en II van keel, beladen met een
boek, staande op een berg, alles
van goud;

II gedeeld: a. van goud, beladen
met twee dwarsbalken van azuur
en vergezeld van 8 meerten
staande 3, 2 en 3, alles van azuur;
b. van azuur, beladen met een
staande leeuw en vergezeld
van 12 blokken, alles van goud;

III van azuur, beladen met een ploeg,
waarop een kraai, alles van goud.
Het schild gedekt met een gouden kroon
van drie bladeren en twee paarlen.

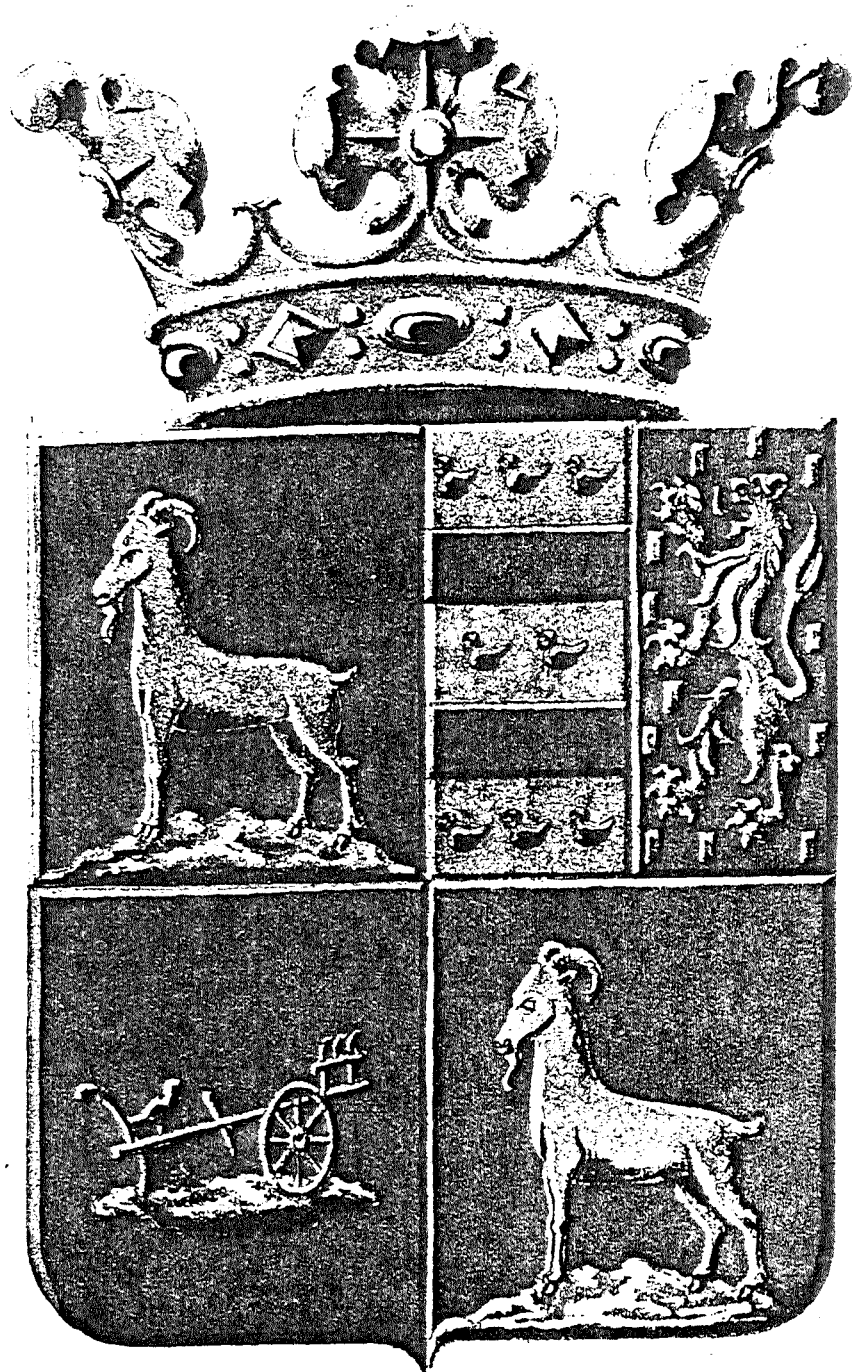

DEN HAAG, MAART '62

BOXMEER

J.P.v.d. DRIFT

DEN HAAG, MAART '62

BOXMEER

J.P.v.d.

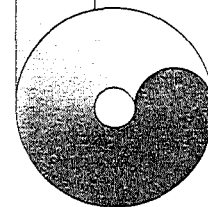
Gemeente Boxmeer

mlw 30.10.97

Postadres:
Postbus 450
5830 AL BOXMEER

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
5831 JX BOXMEER

Tel. : 0485-585911
Fax : 0485-572432
Giro : 1069083
Bank : BNG 28.50.01.388

AAN Noordbrabantse Commissie voor
Wapen- en Vlaggenkunde,
Purmerstraat 14,
5628 HE Eindhoven.

Beh. door: J.v.Uden
Tst.nr. : 729

Ons kenmerk: M&O
Bijlagen : -

Uw brief van: -
Uw kenmerk : -

Boxmeer, 29 oktober 1997.

Betreft: Gemeentewapen en -vlag.

Geachte commissie,

Op 1 januari 1998 ontstaat er een "nieuwe gemeente Boxmeer" door de herindeling van de huidige gemeente Boxmeer met de gemeente Vierlingsbeek.

Vriendelijk willen wij u vragen om uw advies te geven over bijgaande ontwerpen. Het betreft vier ontwerpen voor een wapen (de ontwerpen A,B,C en D) en één ontwerp voor een vlag (het ontwerp E).

Uw reactie zijn wij graag tegemoet.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Boxmeer,
namens deze,
Projectleider Management & Organisatie,
Mevrouw D. van Gaal.

TOELICHTING OP DE ONTWERPEN A, B, C, D, EN E.

ONTWERP A.

Een bok in goud, staande op een groene berg. Het schild is rood met een blauwe golvende baan in het midden.

De blauwe golvende baan stelt de rivier de Maas voor, die langs bijna alle kerkdorpen van Boxmeer loopt.

ONTWERP B.

Een bok in goud, staande op een groene berg. Het schild is blauw.

ONTWERP C.

Een bok in goud, staande op een groene berg. Het schild is blauw met rechtsboven een schaapscheerdersmes en een merlet. Het schaapscheerdersmes komt uit het oude wapen van Oeffelt. De merlet komt voort uit het feit dat in alle wapens van (oud)gemeenten in het Land van Cuijk, merletten zaten.

ONTWERP D.

Een bok in goud, staande op een gouden berg. Het schild is rood. Al dan niet met kroon.

Dit is het oude wapen van Boxmeer uit 1816.

ONTWERP E.

Een vlag bestaande uit elf golvende banen om en om in de kleuren blauw en geel.

De elf banen stellen de elf kerkdorpen voor die Boxmeer per 1 januari 1998 telt. De golvende beweging in de banen stelt de rivier de Maas voor die langs bijna alle kerkdorpen van Boxmeer loopt.

**ADVIES VOOR
EEN WAPEN EN VLAG
VOOR DE NIEUWE
GEMEENTE BOXMEER**

WAPEN EN VLAG VOOR DE NIEUWE GEMEENTE BOXMEER

INLEIDING

De nieuwe gemeente Boxmeer zal per 1 januari 1998 worden gevormd door samenvoeging van de huidige gemeenten Boxmeer en Vierlingsbeek.

Het gebied van de huidige gemeente Boxmeer is in 1994 gevormd door samenvoeging van de toenmalige gemeenten Boxmeer en Oeffelt en de kernen Rijkevoort (gemeente Wanroij) en Vortum-Mullem (gemeente Vierlingsbeek). De huidige gemeente Vierlingsbeek ontstond in 1942 door samenvoeging van de gemeenten Vierlingsbeek en Maashees & Overloon.

De toenmalige gemeente Boxmeer was eveneens in 1942 ontstaan door samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Beugen (alleen de kern Beugen) en Sambeek.

De vroegere gemeente Beugen c.a. werd in 1942 verdeeld over de toenmalige gemeenten Boxmeer (Beugen) en Wanroij (Rijkevoort).

Het territorium van de nieuwe gemeente Boxmeer zal zich uitstrekken over een aantal historische entiteiten, die daar tot 1795 hebben bestaan: de vrije heerlijkheid of Baronie van Boxmeer (Boxmeer en Half-Sambeek), het aan deze zijde van de Maas gelegen deel van de heerlijkheid Gennep die tot het hertogdom Kleef behoorde (Oeffelt) en het grootste deel van het Overambt van het Land van Cuijk (Beugen, Groeningen, Holthees, Maashees, Overloon, Rijkevoort, Half-Sambeek en Vierlingsbeek).

DE WAPENS

Wapens zoals wij die kennen zijn ontstaan in de Middeleeuwen, naar wordt verondersteld in het tweede kwart van de twaalfde eeuw, toen door het gebruik van gesloten wapenuitrustingen de herkenbaarheid van ridders op het slagveld werd belemmerd. Daarom plaatsten zij *kentekens* op hun wapenschilden, vanen en sjabracken. Al snel na het ontstaan van dergelijke wapens werden deze *erfelijk* en de symbolen *blijvend*. Ook wereldlijke en geestelijke instellingen, waaronder steden en dorpen, gingen in de loop der tijd eigen symbolen gebruiken, die veelal slechts van zegels aan oorkonden bekend zijn gebleven. De schildfiguren zijn in een aantal gevallen in later tijd op wapenschilden terecht gekomen.

In afbeeldingen van wapenschilden uit de Middeleeuwen zijn deze meestal voorgesteld met een helm, dekkleden en een helmteken. Zij behoorden doorgaans tot de uitrusting van de ridders uit die tijd. Nadien werden zij een traditionele versiering. Sinds de 15de eeuw werden op de schilden soms kronen geplaatst die sedertdien steeds meer onderlinge verschillen gingen vertonen en vaak de rang weergaven van degenen, wiens wapen werd voorgesteld, zogenaamde rangkronen. De wapens van de vroegere (hoofd)steden werden vaak gedekt door de rangkroon van degene, die daar het oppergezag had (bijvoorbeeld hertog, graaf, markies, baron). In later tijd kwam dit gebruik soms ook voor bij wapens van dorpen-heerlijkheden. De kronen gingen over op de gemeentebesturen die als opvolger van die steden en dorpen kunnen gelden. Vanaf het begin van de 20ste eeuw werd het steeds meer gebruikelijk om ook aan andere gemeentewapens een kroon toe te voegen. In ons land is dat een kroon van drie bladeren en twee parels, reden waarom de term 'gemeentekroon' ingeburgerd raakte. Deze kroon kan worden gezien als teken van gemeentelijke autonomie en onderscheidt gemeenten van o.m. verenigingen en instellingen.

De symboliek op *wapens* moest vanwege de herkenbaarheid zo *eenvoudig* mogelijk zijn, die op *zegels* zo *ingewikkeld* mogelijk. Laatstgenoemde waren immers bedoeld om de authenticiteit van stukken te waarmerken c.q. de inhoud daarvan te bekrachtigen, reden waarom het namaken of vervalsen zo moeilijk mogelijk moest worden gemaakt.

Genoemde zegels bleven tot 1795 in gebruik. Bij verlies of diefstal werd een zegel vervangen, waarbij in het algemeen de bekende oudere voorstelling opnieuw werd gesneden, soms met toevoeging van een jaartal.

In de jaren 1795-1803 en 1806-1813 waren de kentekens van de Bataafse republiek, het koninkrijk Holland en het Franse keizerrijk op de zegels geplaatst. Daarbij werd (in het

algemeen) qua voorstelling geen onderscheid meer gemaakt tussen de dorpen onderling; men huldigde immers het beginsel 'vrijheid, gelijkheid en broederschap'. Tussen 1803 en 1806 en ná 1813 waren de stempels uit de jaren van vóór 1795 weer in gebruik. Voor Boxmeer en Oeffelt golden andere data, die bij de desbetreffende paragrafen zijn opgenomen. Bij keizerlijk decreten van 14 mei en 8 november 1810 werd een groot aantal dorpen, dat tot streekschepenbanken had behoord, daarvan afgescheiden. Zij werden veelal zelfstandige gemeenten. Die plaatsen, waarvan in het verleden het gebied van de schepenbank identiek was aan het dorp, konden ook na 1810 zelfstandige gemeenten blijven. Deze situatie bleef na het vertrek van de Fransen provisioneel voortbestaan; per 1 januari 1821 definitief.

Medio 1814 stelde Willem I de Hoge Raad van Adel in, wiens taak betreffende adelszaken op het einde van dat jaar werd uitgebreid met de administratie/registratie van bestaande wapens van openbare lichamen, waaronder gemeenten, alsmede het maken van voorstellen voor te verlenen wapens, o.m. aan gemeenten. In de jaren 1817-1819 werden bijna alle wapens in onze provincie bevestigd door de Hoge Raad van Adel c.q. verleend door de koning. Veelal houden de gemeenten als datum die van het toen verstrekte diploma aan. Bij bevestiging is dat juist, bij verlening niet. Het ligt voor de hand dat er in 1817-1819 fouten werden gemaakt. Voor een deel zijn die toe te schrijven aan de Hoge Raad van Adel, die in korte tijd zoveel wapens moest behandelen. De belangrijkste oorzaak van deze fouten is echter gelegen in de gebrekkige kennis van de toenmalige burgemeesters, die bovendien niet begrepen wat de bedoeling van de wapenregistratie was. Zegel en wapen waren voor die overheidsdienaren hetzelfde omdat zij slechts het gebruik van zegels (waarvan sommige met wapens daarop) kenden. Zij stelden daarom de complete inhoud van het zegelbeeld als wapen voor, soms met de tekstrand die men verlangde. Ook verzuimden de burgervaders op grote schaal de wapenkleuren op te geven, als zij die al kenden. Algemeen wordt aangenomen dat om die reden koning Willem I zou hebben bepaald dat alle wapens, waarvan de kleuren niet bekend waren, de kleuren van het Rijkswapen zouden krijgen, i.c. azuur (blauw) en goud. Het is evenwel niet gelukt te achterhalen waar deze veronderstelling zijn oorsprong vindt.

Bij opheffing van een gemeente vervallen haar *insignia*, waaronder wapen en vlag. Slechts in die gevallen waarin de nieuwe gemeenteraad de naam van een oude gemeente binnen haar grondgebied wenst te handhaven, kan hij besluiten het wapen en de vlag van die gelijknamige voormalige gemeente te behouden. Er is dan geen koninklijk besluit nodig. Gemeenten met een nieuwe naam dienen voor het gemeentewapen steeds na het raadsbesluit een verzoek aan Hare Majesteit te richten tot verlening van een wapen, hetgeen geschiedt bij koninklijk besluit. De gemeente ontvangt vervolgens enige tijd daarna een door de Hoge Raad van Adel afgegeven wapendiploma.

Sinds 1817-1819 is in het hier behandelde gebied slechts het wapen van de gemeente Boxmeer gewijzigd (1962).

De dorpswapens

De gemeentewapens hebben door de samenvoeging van de toenmalige gemeenten per 1 januari 1997 hun officiële status verloren. Een van de doelstellingen van de in 1987 officieel van start gegane *Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde* is de instelling van dorpswapens (en -vlaggen), zoals in de provincie Friesland toen reeds langere tijd gebruikelijk was. Er zouden door de herindeling immers veel wapens verdwijnen, daarmee een stuk van ons culturele erfgoed vernietigend. Om die reden pleitte de commissie in haar in de jaren 1992-1996 gepubliceerde rapporten voor de invoering van dorpswapens. Daarbij wordt uitgegaan van de wapens van de voormalige gemeenten in het gebied en die van hun voorgangers. Het nieuwe gemeentebestuur kan dan bij raadsbesluit wapens instellen voor de binnen de gemeente gelegen dorpskernen, eventueel ook voor die welke geen voormalige gemeenten zijn. Een aantal gemeenten in onze provincie heeft al van die gelegenheid gebruik gemaakt om ook voor de overige kernen wapens (en vlaggen) te laten ontwerpen en in te stellen. Door het instellen van dorpswapens wordt aan het eigen karakter en het verleden van de onderdelen van de gemeente recht gedaan.

BEUGEN

De voormalige gemeente Beugen c.a. werd in 1942 verdeeld over de toenmalige gemeenten Boxmeer en Wanroij en voerde als wapen: *van lazuur, beladen met een ploeg, waarop een kraai, alles van goud* (16 juli 1817).

Het 'dagelijks gericht' van Beugen was in de 14de eeuw tot uiterlijk 1415 gedeeld tussen de heer van Cuijk en de heer van Haps (1354, 1383).

Beugen had al in 1340 een schepensbank met een eigen schependomszegel. In de loop der eeuwen zijn er achtereenvolgens tenminste drie verschillende zegels in gebruik geweest.

Het wapen van 1817 is afgeleid van het 18de-eeuwse schependomszegel van Beugen. De burgemeester van Beugen deelde de gouverneur van Noord-Brabant op 30 oktober 1815 mee dat het wapen van Beugen 'een ploeg met een kraai daarop gesteld' vormde en dat van Rijkevoort 't afbeeldsel van den Heiligen Rochus' voorstelde. De 'wapens' (lees: zegelstempels) waren in 1811 aan de rechtbank te Nijmegen toegezonden en reeds in 1815 niet meer terug te vinden. Op 31 januari 1816 lichtte de burgemeester het wapen van Beugen als volgt toe: 'vanouds wordt geseyd om dat Beugen de ouste en eerst ploeg van het Land van Cuyk is, daarom de ploeg genoomen voer hun wapen om een begin te maken met bouwen'. Eenzelfde mededeling zond de burgemeester op 24 november 1816 aan de secretaris van de Hoge Raad van Adel. In de 19de eeuw was het ook gebruik het wapen af te beelden met een parelkroon.

Het wapen van deze voormalige gemeente is als tweede kwartier opgenomen in het - in 1962 verleende - gemeentewapen van de vergrote gemeente Boxmeer.

De Noordbrabantse Commissie stelde in haar rapport van juli 1992 als dorpswapen voor de vormgeving van de ploeg en de (kraan)vogel te ontleenen aan het in de 15de eeuw gebruikte zegel en als wapenkleuren die van het Land van Cuijk te kiezen: *in goud een ploeg van keel, waarop een kraanvogel van natuurlijke kleur*.

BOXMEER

De gemeente Boxmeer voerde tot 1962 als wapen: *van keel, beladen met een bok van goud* (16 juli 1817), vanaf 1962 kende de gemeente een wapen, dat was samengesteld uit de wapens van de voormalige gemeenten Boxmeer, Sambeek en Beugen, die in 1942 de nieuwe gemeente Boxmeer vormden: *gevierendeeld: I en IV van keel, beladen met een bok, staande op een berg, alles van goud; II gedeeld: a van goud, beladen met twee dwarsbalken van azuur en vergezeld van 8 meerlen, staande 3, 2 en 3, alles van azuur; b van azuur, beladen met een staande leeuw en vergezeld van 12 blokken, alles van goud; III van azuur, beladen met een ploeg, waarop een kraai, alles van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paarlen* (K.B. 20.6.1962 nr. 13).

Van een jurisdictie van Boxmeer was al sprake in 1308. Huis, heerlijkheid en land kwamen in 1365 door koop in handen van de hertog van Brabant, die deze in leen uitgaf. De heerlijkheid omvatte ook Half-Sambeek en Sint-Anthonis. Sint-Anthonis kreeg in 1627 een eigen schepensbank, terwijl de beide helften van Sambeek al in 1369 één eigen schepensbank bezaten.

De hoge heerlijkheid Boxmeer kende schepenen met schependomszegel in 1377. Dat zegel vertoont een stappende bok, vrij in het veld. Van dat zegel zijn twee opvolgende typen bekend. Daarnaast is er ook een in gebruik geweest met de afbeelding van een stilstaande bok op een begroeide grond. In 1788 werd een nieuw zegel gesneden dat wederom een stappende bok, los in het veld vertoonde.

Dat de voorstelling van de bok ook *in* een wapenschild voorkwam, weten we door een verklaring uit 1628, waarin de toenmalige heer van Boxmeer de schepensbank van Sint-Anthonis instelde en bepaalde dat die een zegel zou gebruiken met daarin de heilige Anthonius, met aan diens voeten 'een schiltgen met het Boxmeersche wapen'.

Het wapen van de vrije heerlijkheid Boxmeer zou onder de graven Van den Bergh als heren (1517-1718) 'in zilver een leeuw van keel, omgeven door elf penningen' zijn geweest (Van der Aa, Aardrijkskundig woordenboek, deel 2, p. 647). Een bewijs hiervoor is niet aangetroffen; het was bovendien het wapen van de graven Van den Bergh. Van der Aa vergat echter te

zeggen dat de penningen geplaatst waren in een zwarte schildzoom.

In 1794 kwam Boxmeer onder Frans bewind, dat in 1797 het dorpsbestuur verving door een municipaliteit en in 1798 de schepenenbank ophief. In 1800 werd Boxmeer verkocht aan de Bataafsche Republiek, waarbinnen het dorp in 1805 onder bestuur van Bataafsche Brabant kwam.

De burgemeester schreef in 1815 dat het schild, waarop de bok stond, rood was. De wapenkleuren moeten op dat moment dus nog bekend zijn geweest. Toch noemde hij de kleur van de bok niet, reden waarom die door de Hoge Raad van Adel (willekeurig ?) werd bepaald. Het is niet uit te sluiten dat de bok van zilver was, met gouden horens, zoals in het helmteken van de familie Van Boxmeer.

De Noordbrabantse commissie stelde in haar rapport van juli 1992 voor (1) voor de gemeente het wapen uit 1962 te vereenvoudigen, waardoor de herkenbaarheid zou worden vergroot, en daarbij de kleuren aan te passen aan de juiste wapenkleuren van de onderdelen, die bekend zijn en (2) het historische wapen van Boxmeer als dorpswapen in ere te herstellen: *in keel een bok, staande op een grond, alles van goud.*

MAASHEES

De voormalige gemeente Maashees & Overloon werd in 1942 gevoegd bij de toenmalige gemeente Vierlingsbeek en voerde als wapen: *van lazuur, beladen met zeven ronde gerstenbroden van goud* (16 juli 1817). In 1916 werd om een nieuw diploma verzocht.

Bij Keizerlijk Decreet van 14 mei 1810 werden Maashees & Holthees en Overloon samengevoegd tot één gemeente.

Maashees en Holthees vormden zeker vanaf 1478 en tot 1810 een schepenenbank, gelegen in het Overambt van het Land van Cuijk.

Schepenen van Maashees hadden al in 1478 een schependomszegel dat een wapenschild met een zesbladige roos vertoonde. In 1746 werd een nieuw stempel gesneden, waarbij de roos werd geïnterpreteerd als zeven bollen (een in het midden en zes er omheen), die ook werden aangeduid als rondjes, koeken of penningen, of zoals in 1816-1817 als 'gerstenbroden'.

Op 30 oktober 1815 zond het gemeentebestuur een tekening in van het in 1746 vervaardigde zegel van de schepenenbank van Maashees en Holthees.

Ondanks intensief onderzoek is niet gebleken welk wapen door de schepenenbank van Maas- en Holthees werd gebruikt. Daardoor kunnen ook de oorspronkelijke kleuren niet worden achterhaald.

De Noordbrabantse commissie heeft in haar rapport van juli 1992 de voorkeur gegeven aan de oude vorm van de wapenfiguur (de zesbladige roos) en bij gebrek aan bekende plaatselijke kleuren aan de wapenkleuren van het Land van Cuijk (goud en rood): *in goud een zesbladige roos van keel.*

OEFFELT

Als gemeente voerde Oeffelt als wapen: *van lazuur, beladen met een golvende fasce, en chef verzeld van een droogscheerdersschaar, alles van goud* (16 juli 1817).

Tot 1402 behoorde Oeffelt/Brakel onder het Land van Cuijk en kwam in dat jaar in de invloedssfeer van de heerlijkheid Gennep, waarmee het sinds 1442 deel ging uitmaken van het hertogdom Kleef, dat later Pruisisch werd.

Een schependomszegel van Oeffelt is bekend vanaf 1407. In de 18de eeuw is een nieuw zegel gesneden. De doorgebogen dwarsbalk was in het oudste zegel vermoedelijk een andere wapenfiguur.

In 1794 kwam Oeffelt onder Frans bestuur, dat in 1797 het dorpsbestuur verving door een municipaliteit en in 1798 de schepenenbank afschafte. In 1803 werd het dorp tot de 'gedeceerde landen' van de Bataafsche Republiek gerekend, maar kwam pas in 1807 officieel bij het Koninkrijk Holland. Na het vertrek van de Fransen in december 1813 werd Oeffelt weer Pruisisch. Eerst bij het grenstractaat van 26 juni 1816 werd Oeffelt definitief bij Nederland gevoegd.

Een schrijven van de burgemeester uit 1815 inzake het gemeentewapen is niet bewaard gebleven. Bekend is slechts dat hij een afdruk van het zegel inzond en de oorsprong van het wapen niet wist op te geven. Het wapen van 1817 is conform het 18de-eeuwse schependomszegel.

De Noordbrabantse commissie stelde in haar rapport van juli 1992 voor het toen bestaande wapen opnieuw te omschrijven en daarbij de voorkeur te geven aan de wapenkleuren van de heerlijkheid Gennep, waartoe Oeffelt behoorde: *in goud een doorgebogen dwarsbalk waarboven een droogscheerders schaar, alles van keel.*

OVERLOON

Bij Keizerlijk Decreet van 10 mei 1810 werd Overloon verenigd met Maashees en Holthees (zie aldaar).

Overloon behoorde oorspronkelijk tot de schepenbank van Vierlingsbeek, doch kreeg uiterlijk in 1710 een eigen schepenbank.

Of het zegel dat de Heilige Theobaldus vertoonde nog uit de 18de eeuw stamt, is niet bekend. De Heilige Theobaldus van Provins is al in 1400 patroon van de dorpskapel van Overloon en wordt op het zegel afgebeeld met een kerkgebouw of kapel en een boom. Misschien duidt die boom op de holle boom, waarin deze heilige volgens de traditie woonde.

De Noordbrabantse commissie stelde in haar rapport van juli 1992 als kenteken van de heilige Theobaldus het evangelieboek in het dorpswapen op te nemen. De daaraan toegevoegde merletten en de kleuren konden worden ontleend aan het Cuijkse wapen: *in keel een opengeslagen evangelieboek van goud; in een schildhoofd van goud drie merletten van keel.*

Een andere suggestie, die de commissie toen deed, om een herinnering aan de belangrijke tankslag in de Tweede Wereldoorlog in het wapen op te nemen, waaraan het oorlogsmuseum herinnert, werd uitgewerkt door dan de kleuren van het schild om te keren en in een blauw schildhoofd een zilveren vijfpuntige ster, symbool van de geallieerde troepen, tussen de twee gouden merletten te plaatsen: *in goud een opengeslagen evangelieboek van keel; in een schildhoofd van azuur een vijfpuntige ster van zilver, links en rechts vergezeld van een merlet van goud.*

RIJKEVOORT

De kern Rijkevoort kende al in de 18de eeuw een eigen dorpszegel met de voorstelling van de parochieheilige Sint-Rochus met staf en zak, met naast hem een kind en de letters S en R. Rijkevoort heeft echter geen eigen schepenbank gekend en is ook nooit een zelfstandige gemeente geweest. De burgemeester van Beugen deelde de gouverneur van Noord-Brabant op 30 oktober 1815 mee dat het wapen van Rijkevoort 't afbeeldsel van den Heiligen Rochus' voorstelde. Dat 'wapen' (lees: zegelstempel) was in 1811 aan de rechtbank te Nijmegen toegezonden en reeds in 1815 niet meer terug te vinden.

In 1817 kwam in het wapen van de gemeente Beugen (waartoe Rijkevoort behoorde) slechts de symboliek van het 18de-eeuwse Beugense zegel terecht. Toen Rijkevoort in 1942 bij Wanroij werd gevoegd had dit geen invloed op het gemeentewapen van Wanroij, waarin de H. Cornelius was opgenomen. Pas in 1966 kwam er voor die gemeente een nieuw wapen, waarin ook voor de kernen Rijkevoort en Landhorst een kwartier werd ingeruimd. Het wapendeel Rijkevoort werd toen omschreven als: *in goud een in schuinrechtse stand geplaatste herdersstaf van keel.*

SAMBEEK

De voormalige gemeente SambEEK werd in 1942 verdeeld over de toenmalige gemeenten Boxmeer, Oploo c.a. en Vierlingsbeek en voerde tevoren als wapen: *van goud, beladen met twee fascen van lazuur, verzeld van acht meerlen van goud, het tweede van lazuur,*

beladen met een staande leeuw en verzeld van twaalf blokken, alles van goud (16 juli 1817). De 'meerlen' zijn in de tekening van azuur in plaats van goud, zoals de tekst van het diploma aangeeft.

De helft van het dorp behoorde tot 1795 tot het Overambt van het Land van Cuijk, de andere helft tot de heerlijkheid Boxmeer, als leen van Cuijk.

Schepenen van Sambeek zegelden al in 1369 met een schependomszegel, waarin een gedeeld wapenschild Cuijk-Boxmeer voorkwam. Door het voorkomen van het wapendeel Boxmeer (met het familiewapen Boc van Meer), moet het zegel van vóór ca. 1360 dateren. De merletten in dit zegel zijn voorzien van een bek, op het wapendiploma zelfs van bek en poten! Dat zegel bleef tot 1811 in gebruik.

Het schrijven van de burgemeester uit 1815 inzake het gemeentewapen is niet bekend. Wel weten we dat hij een zegelafdruk inzond en de oorsprong van het wapen niet aangaf. In 1817 werd het wapen volgens het zegel bevestigd, evenwel in de Rijkskleuren blauw en goud. Het wapen van Sambeek vormt thans een kwartier van het wapen, dat in 1962 aan de gemeente Boxmeer werd verleend.

De Noordbrabantse commissie stelde in haar rapport van juli 1992 voor om als dorpswapen het vroegere gemeentewapen in de juiste kleuren te gebruiken. De kleuren van het wapen Cuijk waren goud met rode balken en merletten, van het wapen Boxmeer goud met blauwe leeuw, getongd en genageld van rood, en zwarte blokjes: *gedeeld; I in goud twee dwarsbalken, zoomsgewijze vergezeld van acht merletten, staande drie, twee en drie, alles van keel; II in goud, bezaaid met blokjes van sabel, een leeuw van azuur, getongd en genageld van keel.*

VIERLINGSBEEK

De gemeente voert een wapen conform het schependomszegel en het voorstel van de burgemeester uit 1815: *parti: het eerste van goud, beladen met St. Laurens van lazuur; het tweede mede van goud, beladen met twee fasces, en verzeld van acht meerlen, staande drie, twee en drie, alles van sabel* (16 juli 1817). De onjuiste kleuren van het Cuijklandse wapendeel waren aangeleverd door de burgemeester. Op de andere helft werden de Rijkskleuren toegepast.

Een zegel van de schepenen van 'Vieringsbeec' is bekend vanaf 1392. Het vertoont een wapenschild met rechts de Heilige Laurentius, die zijn attriboot, het rooster, omhoog houdt, en links het wapen Cuijk. In 1673 werd een nieuw zegel gesneden, waarop de Cuijklandse merletten waren voorzien van bek en poten. Het zegel van het gemeentebestuur uit het begin van de 19de eeuw ging nog een stapje verder door de patroonheilige met een mijter en staf af te beelden.

De samenvoeging van Maashees en Overloon met Vieringsbeek in 1942 bracht géén verandering in het gemeentewapen.

De Noordbrabantse commissie stelde in haar rapport van juli 1992 voor - ondanks de criteria die zij hanteert - in de ene wapenhelft het beeld van Sint-Laurens op te nemen, omdat dit al in het wapenschild op het Middeleeuwse zegel voorkwam. De Cuijkse kleuren werden op deze helft van het wapen in omgekeerde volgorde toegepast: *gedeeld; I in keel St. Laurentius van goud; II in goud twee dwarsbalken van keel, zoomsgewijze vergezeld van acht merletten van hetzelfde, staande drie, twee en drie.*

DE VLAGGEN

Het ontstaan van vlaggen blijkt veel vroeger te liggen dan dat van wapens. Naast de eigen ontwikkeling van vlaggen op zee, zien we een afwijkende ontwikkeling op het land. De banieren waren - evenals de wapens - bedoeld om de herkenbaarheid van legeronderdelen te vergroten. Elk legeronderdeel stond onder leiding van een banier-heer, later baanderheer of baron geheten, omdat deze een eigen vaan of banier voerde. Na het in gebruik raken van wapens (tweede kwart twaalfde eeuw) ging men voor deze banieren de kleuren van de wapen-

schilden gebruiken, waarop wapenfiguren konden worden afgebeeld. In onze provincie kennen we wapenbanieren van de heren van Bergen op Zoom, Boxtel, Breda, Cranendonk, Cuijk, Heusden, Megen en Ravenstein, maar ook de heren van Sint-Michielsgestel (Van Horne-Perwijs) en Helmond (Van Berlaer) gebruikten dergelijke dundoeken.

Naast vorsten en lagere heren gingen in de dertiende eeuw en later ook steden een banier of vlag voeren. De oudst bekende zijn die van vroegere havensteden, die meestal belangrijke handelssteden waren. Deze steden voerden eigen kleuren en tekens. De banier van de heren van Gistelle op het stadszegel van Axel (1244/5) of de Cuijkse banier op het begin 14de-eeuwse zegel van de stad Grave waren niet alleen bedoeld als herkenningsteken, maar eveneens om aan te geven dat deze steden onder de bescherming van die heren stonden.

Toen dit type vlag in de loop van de 15de eeuw minder ging aanspreken en ontwikkelingen op militair terrein nieuwe eisen stelden, kwam het in de mode om op legervaandels, gebouwen enz. deviezen of emblemen te plaatsen, als teken van heerschappij, eigendom e.d. Het meest bekende voorbeeld hiervan is wel het Bourgondische (takken)kruis, in onze contreien oorspronkelijk het symbool van het gelijknamige hertogelijke huis. Het symbool bleef ook na het uitsterven van het geslacht in 1482 voortbestaan, zelfs tot in de 18de eeuw (denk aan de gildevaandels). Dit takkenkruis werd tevens het algemene kenteken voor schepen uit de gebieden van het Bourgondische Huis, i.c. de Nederlanden, Spanje, enz. Een stad als Breda kende in de Middeleeuwen een eigen legervandiel: rood met daarop de drie witte schuinkruisjes. Tijdens de opstand (1568-1648) werden daaraan drie banen in de kleuren van de Prins van Oranje toegevoegd. In die tijd kwam tegenover vaandels en vlaggen met het takkenkruis genoemde Prinselijke driekleur te staan. Deze werd al snel een algemeen teken van de opstand, niet alleen op legervaandels maar ook op scheepsvlaggen. Vanaf ca. 1630 werd oranje steeds meer door rood vervangen. Vanaf 1796 is het rood, wit en blauw als nationale driekleur aan te merken. Eerst vanaf ca. 1780 werd het gebruik van nationale vlaggen meer en meer algemeen.

Min of meer historische stadsvlaggen komen in Noord-Brabant voor te Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Grave, 's-Hertogenbosch en Ravenstein. Uitgezonderd Grave, dat in feite de Cuijkse banier gebruikt(s), betreft het hier op een enkele uitzondering na steeds banenvlaggen met het volledige stadswapen.

Bij de viering van het 750-jarige bestaan van de stad 's-Hertogenbosch in 1935 wist de toenmalige Rijksarchivaris in de provincie, mr J.P.W.A. Smit onder meer te bereiken dat banieren van alle gemeenten in de provincie werden gemaakt en gebruikt. Het basisprincipe van elke banier was gelijk: een vierkante Brabantse blokkenvlag (vier bij vier blokken) met in de broektop (= vierkant bovenzijde vlag aan stokzijde) de voorstelling van het gemeentewapen, naar de tekenwijze van Smit. Na genoemde viering werden deze banieren bij schrijven van 9 september 1935 aan de respectievelijke gemeentebesturen aangeboden. Vele daarvan hebben deze lange tijd als 'gemeentevlag' gebruikt, sommige zelfs bij raadsbesluit.

Alhoewel Eindhoven al in 1927 een gemeentevlag instelde, duurde het voor de rest van de provincie nog tot na de Tweede Wereldoorlog voordat het gebruik van provincie- en gemeentevlaggen meer algemeen werd. De eerste gemeenten in deze provincie, die een vlag instelden waren toen Nieuw-Ginneken (1949) en Geertruidenberg (1952). De gemeentevlaggen in onze provincie werden in die tijd veelal ontworpen door de Hoge Raad van Adel. Aanvankelijk paste dit college in zijn vlagontwerpen alleen maar banen toe, omdat het de vlaggen van de Hollandse steden uit het verleden (die in hoofdzaak uit drie of meer banen bestonden) als voorbeeld nam. Daarnaast was er in genoemde Raad een nauwelijks onderdrukte tegenzin ten opzichte van gemeente-, ja zelfs van provincievlaggen. Bij toename van het aantal vlaggen moest men wel naar andere mogelijkheden zoeken (het aantal kleuren en banencombinaties is immers beperkt). Die werd gevonden in een relatie met de wapentekens, een relatie die qua kleuren al lang bestond (veel blauw-gele vlaggen). Op (een van) de banen werd een (van de) teken(s) uit het wapen geplaatst, al dan niet in een nader gestileerde vorm. Later heeft ook de Stichting voor Banistiek en Heraldiek te Muiderberg zich op dit terrein bewogen, door elke gelegenheid aan te grijpen om gemeenten zonder vlag te benaderen en aan te bieden terzake te willen adviseren. Het is jammer dat de kennis van die Stichting op het terrein van de Noordbrabantse geschiedenis onvolledig was. Met ingang van 1987 is in onze provincie de toen opgerichte Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde op dit terrein actief.

Thans wordt een vlag doorgaans gezien als een symbool dat staat voor de gehele bevolking, een wapen als kenteken van het bestuur. Men denke hier als voorbeeld aan het Rijkswapen, alleen in gebruik bij de Rijksoverheid, en de nationale driekleur, die daarnaast door alle inwoners wordt gebruikt.

Het instellen van gemeentevlaggen gebeurt bij besluit van de gemeenteraad. Men kan de Hoge Raad van Adel om advies vragen, hetgeen echter niet verplicht is. Het is gebruikelijk dat van het raadsbesluit een afdruk met tekening aan die Raad wordt toegezonden.

De dorpsvlaggen

De vlaggen, zoals die door de voormalige gemeenten in dit gebied gevoerd werden, weerspiegelen in grote lijnen bovengeschetste gang van zaken.

BOXMEER

De gemeentebanier uit 1935 is tijdens de oorlog volledig beschadigd en verdwenen na de evacuatie van Boxmeer. In 1970 werd niet over een vlag beschikt.

Volgens het voorstel dat het college van Burgemeester en wethouders in 1972 aan de raad deed, bestond er toentertijd meer en meer behoefte aan een gemeentevlag. Het college richtte zich tot de vlaggenfabriek Hend. Veder B.V. te Rotterdam die een viertal ontwerpen maakte. Daaruit koos het college voorstel 1.

Bij raadsbesluit van 13 december 1972 werd een gemeentevlag vastgesteld 'overeenkomstig het hierbij behorende en als zodanig gewaarmerkte ontwerp'. Dat ontwerp is te omschrijven als: *drie banen, waarvan de hoogten zich verhouden als 1:8:1, rood, geel en blauw, en op het midden het gemeentewapen.*

Vlaggen met de volledige weergave van het gemeentewapen voldoen niet aan de internationale normen inzake samenstelling van vlaggen. Alleen indien zo'n vlag historisch aantoonbaar is, is die verantwoord. Dit is in Boxmeer niet het geval.

In haar rapport van maart 1989 adviseerde de Noordbrabantse Commissie het college van Burgemeester en wethouders over te gaan tot verbetering van de vlag, aansluitend bij het toenmalige gemeentewapen, waarbij als voorstel werd gedaan: *gevierendeeld over het midden van de vlag in de kleuren rood, geel, geel en blauw. Op het rode vlak een gele bokkenkop, met een hoogte, die 3/8 van de vlaghoogte bedraagt.*

OEFFELT

Ook Oeffelt zal een gemeentebanier uit 1935 hebben gehad. Nadere gegevens daarover ontbreken echter.

Op verzoek van het college van Burgemeester en wethouders werd een vlag ontworpen door de Stichting voor Banistiek en Heraldiek. Daarbij werden de kleuren ontleend aan het gemeentewapen, de kleur rood aan de geel-rode kleuren van het Sint-Salvator Mundi-gilde, de schaar aan het gemeentewapen, de kleur rood daarvan evenwel aan het wapen van de heren van Gennep en Oeffelt. De doorgebogen dwarsbalk was volgens genoemde Stichting 'volgens oudere wapenafbeeldingen' een gegolfde balk, reden waarom de beide vlagbanen gegolfd aaneensluiten. Hetgeen genoemde Stichting beweerde over de balk, is echter onjuist. Er zijn geen voorbeelden bekend van een zegel met een gegolfde dwarsbalk.

Het college nam dit voorstel over, evenals de raad, die op 19 december 1975 besloot als gemeentevlag in te stellen: *Banen geel-blauw, aaneengesloten volgens een tenminste driemaal gegolfde lijn en tegen de broekzijde over alles heen in de richting van de vluchtzijde een geopende, rode schaapscheerdersschaar.*

VIERLINGSBEEK

In 1970 was de gemeentebanier uit 1935 nog in gebruik.

Het college van Burgemeester en wethouders verzocht in 1975 de Stichting voor Banistiek en Heraldiek om advies. Eén ontwerp van die Stichting betrof een vlag waarvan de kleuren waren ontleend aan het gemeentewapen. De vier smalle gegolfde banen werden ontleend aan de naam van de gemeente, de zes schijven aan het wapen van Maashees. Zij staan in deze vlag voor de zes kernen in de gemeente Vierlingsbeek.

Het college nam dit voorstel over, waarna de gemeenteraad op 26 februari 1976 als gemeentevlag instelde: *negen banen geel-blauw-geel enz. (32:4:7:4:7:4:7:4:32), waarvan de 2de, 4de, 6de en 8ste tenminste zevenmaal gegolfd zijn, met in de bovenhelft en in de onderhelft elk drie blauwe schijven, naast elkaar met een middellijn = 1/5 vlaghoogte*. De plaats van de schijven is aangegeven op de bij het raadsbesluit behorende tekening.

VOORSTELLEN

Voor de **criteria** inzake samenstelling van wapens en vlaggen en de **procedures** inzake de vaststelling daarvan wordt verwezen naar bijgevoegde circulaire's.

Voorstellen ter advisering aan de commissie toegezonden

Het gemeentewapen

Bij uw schrijven werden de volgende voorstellen ter advisering voorgelegd. Ná de heraldische omschrijving van de door u verstrekte gegevens volgt ons commentaar op het desbetreffende voorstel.

A. 'In keel een verhoogde golvende dwarsbalk van azuur, waar overheen een bok van goud, staande op een berg van sinopel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.'

Commentaar: het gebruik van de kleur azuur (blauw) op de kleur keel (rood) is in de wapenkunde niet toegestaan (geen kleur op kleur of metaal op metaal). De combinatie van dwarsbalk en 'berg' vormt bovendien esthetisch gezien geen fraaie oplossing. Er is ook geen historische reden aanwezig om een 'berg' op te nemen en om de dwarsbalk verhoogd aan te brengen.

B. 'In azuur een bok van goud, staande op een berg van sinopel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.'

Commentaar: het wapenschild is wapenkundig correct, maar historisch gezien niet verantwoord door het gebruik van de kleur azuur. De Rijkskleuren azuur en goud zijn voor Boxmeer van geen enkele betekenis. Voor de 'berg' zie onder A en D-1.

C. 'In azuur een bok van goud, staande op een berg van sinopel, vergezeld boven van een merlet van keel en links daarvan een schaapscheerdersschaar van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.'

Commentaar: dit voorstel is noch wapenkundig, noch historisch verantwoord. Voor de kleurencombinatie blauw-goud wordt verwezen naar het commentaar onder B. De willekeurige plaatsing van twee extra wapenfiguren (schaar en merlet) is bovendien wapenkundig en esthetisch niet verantwoord. Voor de 'berg' zie onder A en D-1.

D-1. 'In keel een bok, staande op een berg, alles van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.'

Commentaar: dit wapen is wapenkundig en historisch correct. De 'berg' is evenwel niet historisch verantwoord. De bok dient vrij te staan, zoals de Nederlandse leeuw in het Rijkswapen.

D-2. 'In keel een bok, staande op een berg, alles van goud.'

Commentaar: zie de reactie onder D-1. Sinds het begin van deze eeuw is het gebruikelijk om aan gemeentewapens een zogenaamde *gemeentekroon* toe te voegen: een kroon van drie bladeren en twee parels. Dit teken van de gemeentelijke autonomie werd daarom ook in 1962 aan het wapen van de gemeente Boxmeer toegevoegd.

De gemeentevlag

E. 'Elf evenhoge golvende banen van geel en blauw.'

Commentaar: een vlag met alleen maar banen is op zich correct, maar niet voldoende kenmerkend. De meeste banencombinaties komen immers al voor. Een vlag met teveel banen is bovendien op geringe afstand minder herkenbaar. Sinds jaar en dag is het gebruikelijk dat er qua kleurstelling een relatie tussen wapen en vlag bestaat en dat aan de banen, die de basis van de vlag vormen, een al dan niet vereenvoudigd kenteken uit het wapen wordt toegevoegd.

Voor de kleurencombinatie blauw-geel zie hiervoor onder B.

Voorstel voor een wapen

Het gemeentewapen is een geschikt instrument om de band met het verleden visueel tot uitdrukking te brengen en vast te leggen voor de komende generaties. Ook vormt het wapen een belangrijk middel ter representatie, bijvoorbeeld in briefhoofden, op gevels van gebouwen, dienstwagens, enz.

Met de keuze van de naam Boxmeer voor de nieuwe gemeente is de richting aangegeven voor het ontwerpen van een nieuw wapen en een nieuwe vlag. Bij een andere naamgeving zouden ook wapen en vlag anders van samenstelling kunnen zijn.

Uit het telefoongesprek met de heer drs. J.H.M. Dittner, burgemeester van Vierlingsbeek, op 16 oktober jl. bleek dat een eenvoudig wapen wordt voorgestaan, dat zowel een binding moet hebben met het verleden als een 'bindend' element zou moeten bevatten voor de elf kernen in de nieuwe gemeente (Beugen, Boxmeer, Groeningen, Holthees, Maashees, Oeffelt, Overloon, Rijkevoort, Sambeek, Vierlingsbeek, Vortum-Mullem).

De commissie stelt de volgende keuze voor:

- i. herstel van het wapen van het 'oude' Boxmeer in zijn meest elementaire en simpele vorm: een *stappende bok*, zoals die tot 1817 in gebruik is geweest. Het stappen duidt ook op vooruitgang en niet op stilstand, zoals de stilstaande bok in het wapen uit 1817 en in de aangeleverde modellen A tot en met D. Elke toevoeging daaraan zal een willekeurige zijn.

De schildkleur van het oude Boxmeer is rood. Door het gebruik van de kleur goud voor de bok vanaf 1817 en omdat de Cuijklandse en de oorspronkelijke Oeffeltse kleuren eveneens rood en goud zijn, handhaaft de commissie in haar voorstel de kleurstelling rood-goud.

Over de *gemeentekroon* is hiervoor al geschreven.

De omschrijving van dit wapen luidt: *in keel een bok van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

- ii. Mocht het gemeentebestuur toch een 'breuk' in dit wapen willen aanbrengen, dan zou dat in de ogen van de commissie een kenteken moeten zijn, die geen afbreuk doet aan de eenvoud. Een dergelijk wapenfiguur kan een *schildzoom* zijn, waarbij de keuze van de commissie is gevallen op een *uitgeschulpte schildzoom*. Deze symboliseert de rivier de Maas, die zo duidelijk met het grondgebied van de nieuwe gemeente is verbonden. De kleur daarvan moet een metaal zijn. De keuze van de commissie is op *zilver* gevallen, waardoor de *gouden bok* beter geaccentueerd wordt.

De omschrijving van dit wapen luidt: *in keel een bok van goud en een uitgeschulpte schildzoom van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

De vormgeving van de bok en van de schildvorm staan niet vast. Deze zijn beide afhankelijk van persoonlijke voorkeur. De drie wapentekenaars, die thans voor de Hoge Raad van Adel werken, zouden dus drie verschillende bokken en schildvormen kunnen tekenen voor een en hetzelfde wapen.

Voorstel voor een vlag

Evenals wapens kunnen ook vlaggen de gemeenschapszin in de onderdelen van de gemeente versterken en door het onderstrepen van het eigene bijdragen aan het karakter van het geheel. Kleuren van en symbolen op vlagontwerpen worden ontleend aan de voorgestelde wapens. Bij de toepassing kan het aantal kleuren en symbolen worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbare vlag te komen.

Het meest eenvoudige wapen kent de kleuren rood en geel, het andere dezelfde kleuren alsmede wit. Als kenteken kent het eerste wapen de bok, het tweede de bok en 'de Maas'.

De bok kan in de vlag worden vertegenwoordigd door een bokkenkop. De vormgeving hiervan dient veel eenvoudiger te zijn dan in het wapen. De Maas wordt voorgesteld door (1) een golvende vlagverdeling of (2) een smalle witte baan. De vlaggenkleuren zijn rood, geel en wit.

De commissie stelt de volgende keuze voor:

- I. *twee banen van geel en rood, aaneengesloten door een tenminste driemaal gegolfde lijn, met op eenderde van de vlaglengte een bokkenkop van $\frac{3}{5}$ vlaghoogte, van het een in het ander.*
- II. *drie banen van rood, wit en rood, waarvan de hoogten zich verhouden als 3:1:1, met in de bovenste rode baan op eenderde van de vlaglengte een gele bokkenkop met een hoogte van $\frac{2}{5}$ vlaghoogte.*

Zonder nadere toelichting zijn de verhoudingen van de vlag altijd 2 (hoogte) : 3 (lengte) en staat het kenteken - hier de bokkenkop - op de scheiding van broeking en vlucht, dit is de denkbeeldige lijn op eenderde van de vlag, gerekend vanaf de stok.

Dorpswapens

Alhoewel bij raadsbesluit de wapens van de voormalige gemeenten als dorpswapens kunnen worden ingesteld, geeft de commissie toch de voorkeur aan correcties ten aanzien van de wapens, zoals die hiervoor in de afzonderlijke paragrafen zijn aangegeven (zie p. 4-7).

Dorpsvlaggen

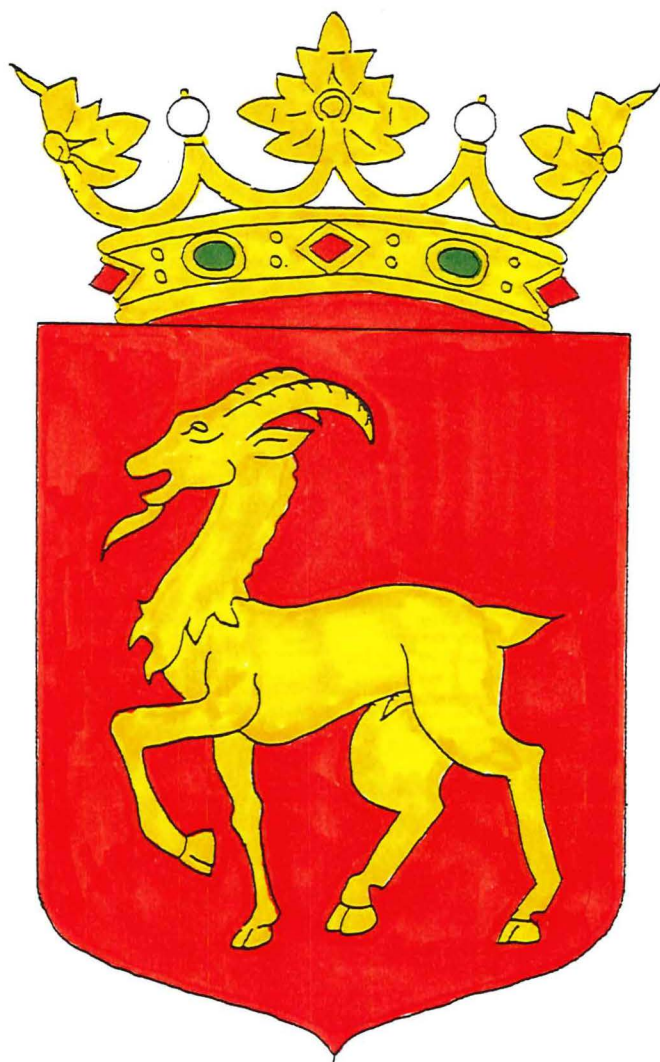
Bij de toepassing van symbolen uit de dorpswapens kunnen deze worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbare vlag te komen.

De vlaggen van Oeffelt en Vierlingsbeek kunnen bij raadsbesluit zonder meer als dorpsvlaggen worden vastgesteld (zie p. 9-10). Die van Boxmeer niet.

De commissie kan indien gewenst terzake een nader advies uitbrengen.

BOXMEER

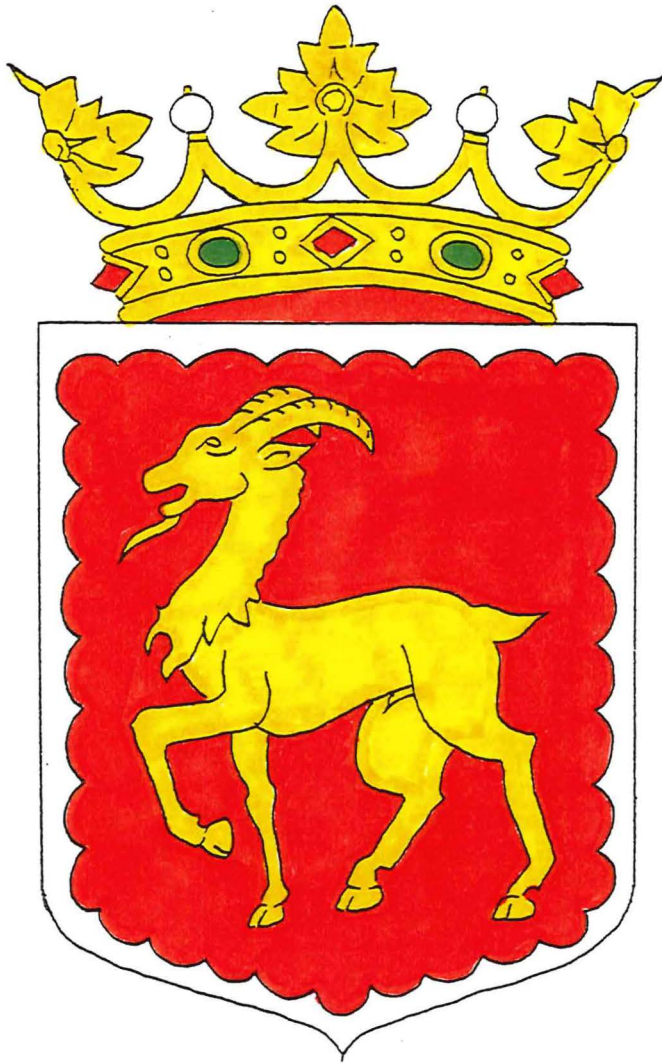
gemeentewapen I

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
november 1997

BOXMEER

gemeentewapen II

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
november 1997

BOXMEER gemeentevlag I

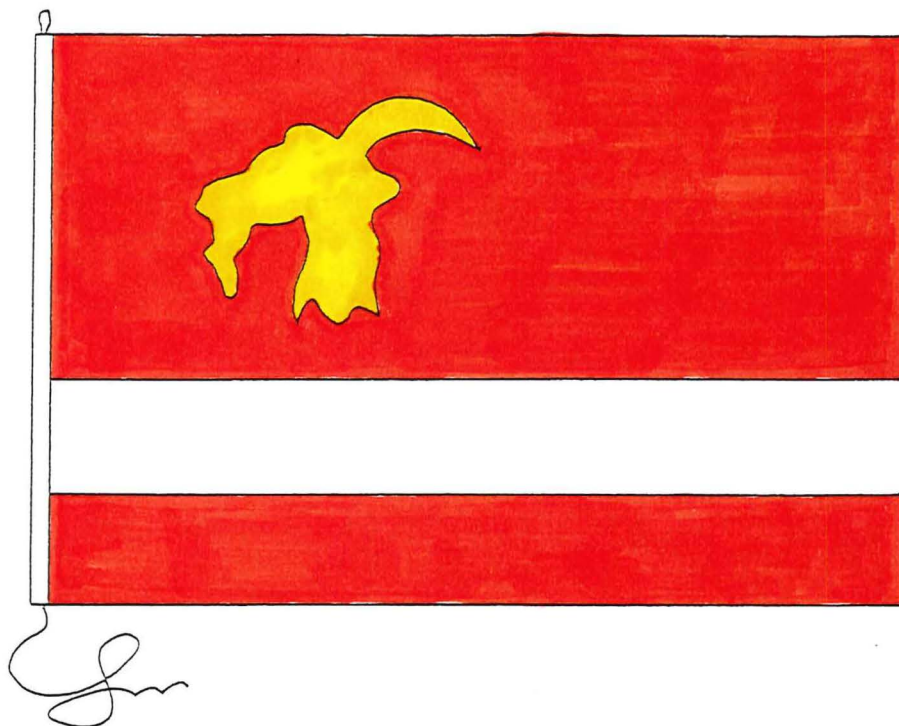

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
november 1997

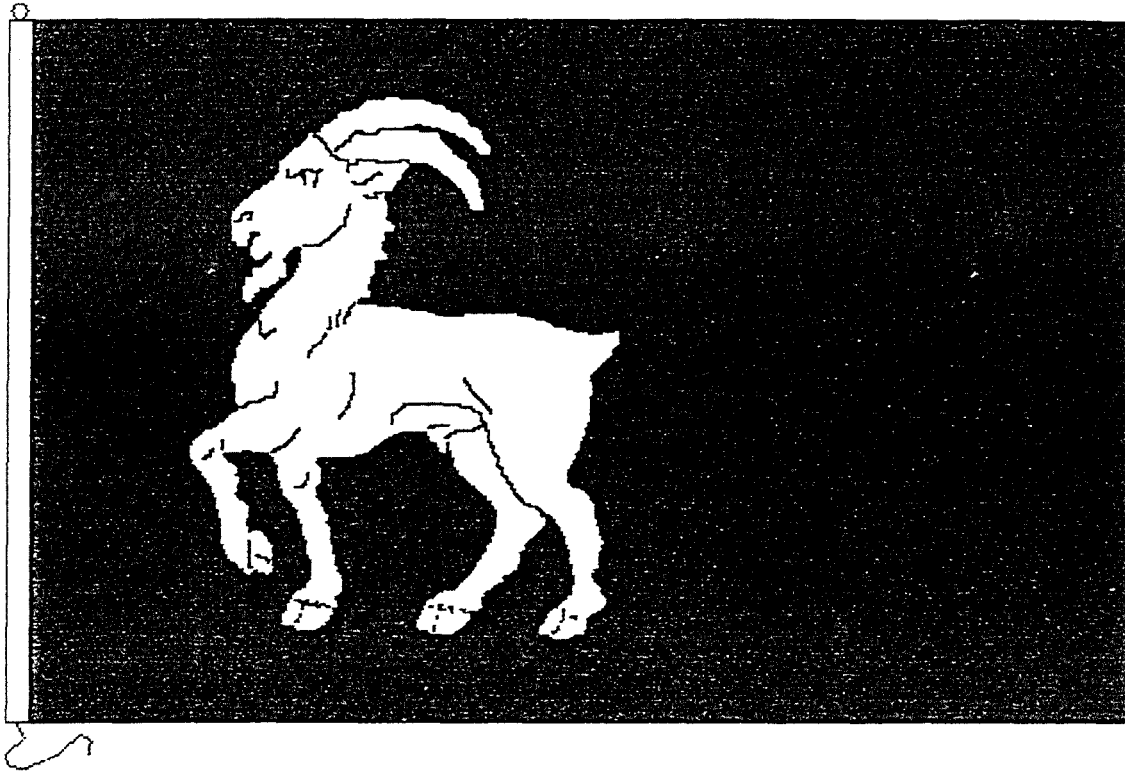
BOXMEER

gemeentevlag II

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
november 1997

II #. BOXMEER

BOXMEER

Omschrijving vlag: *rood met een gele bok ter hoogte van 3/4 van de vlaghoogte.*

De verhoudingen van de vlag zijn steeds 2 (lengte) : 1 (hoogte).

Zonder nadere aanduiding in de omschrijving van de vlag staat het kenteken - hier de bok - steeds op 1/3 van de lengte van de vlag, d.w.z. op de scheiding van broeking (= het eenderde deel aan de stokzijde) en vlucht (= de rest van de vlag).

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

secretariaat:
Purmerstraat 14
5628 HE Eindhoven
tel. 040 - 238 29 11

College van Burgemeester en wethouders
Postbus 450
5830 AL Boxmeer

uw kenmerk : M&O
ons kenmerk : NO/Box/01
datum : 25 november 1997
onderwerp : advies gemeentewapen en -vlag

Geacht college,

In antwoord op uw verzoek van 29 oktober jl. om advies inzake de door u toegezonden ontwerpen voor een gemeentewapen en een gemeentevlag voor de nieuwe gemeente Boxmeer doet de commissie u haar reactie daarop toekomen, alsmede haar voorstellen ten behoeve van een wapen en een vlag voor uw gemeente. Over onze criteria, de te volgen procedure enz. hebben wij circulaire ingesloten.

De commissie betreurt het dat de dossiers inzake wapens en vlaggen van de gemeenten Boxmeer, Oeffelt en Vierlingsbeek ofwel onvoledig zijn, danwel zoek, waardoor aanvullende informatie niet kon worden verkregen en dus niet in dit advies kon worden verwerkt.

In het advies zijn schetstekeningen in kleuren van de voorgestelde wapens en vlaggen opgenomen. Uitdrukkelijk wordt erop gewezen, dat dit *schetsen* zijn en dat de definitieve vormgeving aan een professionele tekenaar moet worden overgelaten. Voor het aanwijzen van een deskundig tekenaar voor eventuele net-tekeningen van wapens en vlaggen kan de commissie u een voorstel doen; ook kunt u plaatselijk een tekenopdracht geven. Wel zou de commissie er prijs op stellen t.z.t. over een kleurenafdruk van terzake gemaakte tekeningen te beschikken.

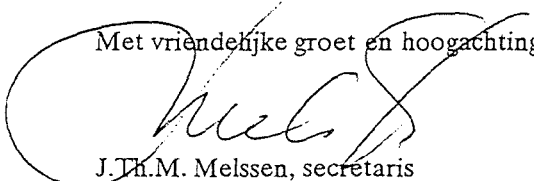
Wij verzoeken u tevens, ons op de hoogte te houden van het verdere verloop van de procedure rond wapen en vlag resp. wapens en vlaggen.

De kosten van bijgaand advies bedragen f 215,-, exclusief een exemplaar van de nieuwe gemeentevlag. Het bedrag kunt u overmaken op postbankrekening 23.22.857 t.n.v. J. Melssen te Eindhoven; de vlag kunt u t.z.t. aan bovenstaand adres toezenden.

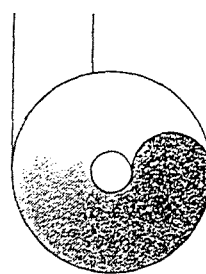
Graag worden wij t.z.t. in het bezit gesteld van fotokopieën van alle relevante stukken rond de besluitvorming en van een kleurenfoto van het wapendiploma.

Steeds bereid een en ander nader toe te lichten.
Uw reactie afwachtend.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

J.Th.M. Melssen, secretaris

Gemeente Boxmeer

Postadres:
Postbus 450
5300 AD BOXMEER

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
5301 NX BOXMEER

Tel.: 0485-585911
Fax.: 0485-572432
Giro: 1043683
Bank: BNG 26.50.01.326

AAN De Hoge Raad van Adel
t.a.v. de heer O. Schutte
Postbus 30436
2500 GK Den Haag.

HOGE RAAD VAN ADEL

Ingek. 12 MAART 1998

nr. 98/100-12

Beh. door: J.v.Uden

Ons kenmerk: -

Uw brief van:

Tot.nr. : 743

Bijlagen : -

Uw kenmerk :

Boxmeer, 10-3-98

VERZONDEN 11 MRT. 1998

Betreft: gemeentewapen en gemeentevlag

Geachte heer Schutte,

Per 1 januari 1998 is de gemeente Boxmeer heringedeeld met de gemeente Vierlingsbeek. De "nieuwe" gemeente Boxmeer heeft de wens om een nieuw gemeentewapen alsmede een nieuwe gemeentevlag te gaan voeren.

Bijgaand presenteren wij uw Raad twee ontwerpen van het wapen en twee ontwerpen van een vlag voor de gemeente Boxmeer, in kleurafdruk en met beschrijving. De ontwerpen zijn gemaakt door de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde. (Het betreffen hier schetsen die nog definitief vormgegeven moeten worden door een professionele tekenaar)

In onze vergadering van 16 februari j.l. hebben wij onze voorkeur uitgesproken voor de ontwerpen I van wapen en vlag.

Op 2 maart j.l. hebben de leden van de commissie Algemene Zaken hun mening over de ontwerpen gegeven. De mening van de commissieleden was verdeeld. Wij verwijzen hierbij naar punt 3 van het verslag van deze commissie, wat hierbij is gevoegd.

Wij verzoeken u, uw oordeel aan ons kenbaar te maken, zodat wij de vlag kunnen laten vaststellen door de gemeenteraad en het wapen, na uw goedkeuring, kunnen overleggen aan de Kroon.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Boxmeer,
de Secretaris, de Burgemeester,

Mr. E.J.P. Bouten.

Drs. O.P.M. Bouwmans.

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

secretariaat:
Purmerstraat 14
5628 HE Eindhoven
tel. 040-242 30 23

Gemeente Boxmeer
t.a.v. mevrouw Hoefnagel
Postbus 450, 5830 AL Boxmeer

uw kenmerk: -
ons kenmerk: NO/Boxmeer/02
datum: 22 februari 1999
onderwerp: wapens en vlaggen

Geachte mevrouw Hoefnagel

In antwoord op uw telefonisch verzoek, doe ik u hierbij de afbeeldingen toekomen van de wapens en vlaggen, zoals die in verleden en heden zijn en worden gebruikt binnen het grondgebied van de huidige gemeente Boxmeer.

Het betreft:

- het wapen van de voormalige gemeente Beugen 1817-1942 (1942: Boxmeer)
- het wapen van de voormalige gemeente Boxmeer 1817-1962 (1942: Boxmeer)
- het wapen van de voormalige gemeente Maashees 1817-1942 (1942: Vierlingsbeek)
- het wapen van de voormalige gemeente Oeffelt 1817-1993 (1994: Boxmeer)
- het wapen van de voormalige gemeente Sambeek 1817-1942 (1942: Boxmeer)
- het wapen van de voormalige gemeente Vierlingsbeek 1817-1997 (1942: Vierlingsbeek; 1998: Boxmeer)
- het wapen van de voormalige gemeente Boxmeer 1962-1997 (1998: Boxmeer)
[in dit wapen de wapens van Beugen, Boxmeer en Sambeek]
- het wapen van de nieuwe gemeente Boxmeer 1998-

De kernen Groeningen, Holthees, Overloon, Rijkevoort en Vortum-Mullem hebben nooit een wapen gekend; Overloon en Rijkevoort tot 1810 wel een dorpszegel. U kunt alle details hierover vinden in ons advies, dat wij bij schrijven van 25 november 1997 aan het college van Burgemeester en wethouders hebben uitgebracht.

Daarnaast betreft het:

- de vlag van de voormalige gemeente Boxmeer 1972-1997
- de vlag van de voormalige gemeente Oeffelt 1975-1993
- de vlag van de voormalige gemeente Vierlingsbeek 1976-1997
- de vlag van de nieuwe gemeente Boxmeer 1998-

De overige kernen c.q. voormalige gemeenten hebben nooit een vlag gekend. Wel moeten ook in Beugen, Maashees en Sambeek banieren aanwezig zijn geweest, die in 1935 aan alle gemeentebesturen in onze provincie ter beschikking werden gesteld [zie daarover ook ons genoemd advies p. 8].

Voor wat de **nieuwe vlag** betreft, moest de bok uit het nieuwe gemeentewapen als voorbeeld dienen. Dat was zo afgesproken. In de vlag dient de tekening evenwel niet zo verfijnd te zijn als in het wapen. Daar is een vlag niet voor. Ook dient de bok niet zwart omlijnd te worden, maar de enkele accenten dienen in het rood van de vlag te worden aangebracht (zie voorbeeld).

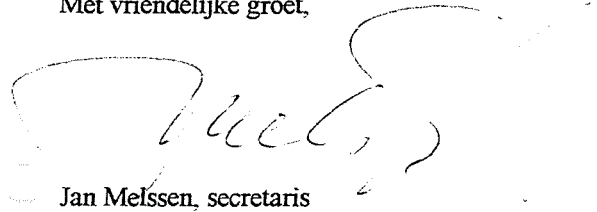
Bovendien zag ik in de mij toegezonden kopieën tot mijn grote verbazing dat het **raadsbesluit inzake de vlag niet juist** is. Het voorstel: 'in keel een bok van goud, het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels' slaat op het gemeentewapen! (zie voorbeeld van wat er besloten is).

Er **moet** dus een nieuw besluit voor de vlag worden genomen: 'rood met een gele bok ter hoogte van 3/4 van de vlaghoogte'. Daarbij kan de tekening bij de brief van de Hoge Raad van Adel niet dienen; die is namelijk **niet** conform deze omschrijving (de bok staat daar te ver naar de stokzijde toe).

Ik zie graag nog een kleurenfoto van het nieuwe wapendiploma, een exemplaar van de nieuwe vlag en kopieën van het nieuwe raadsvoorstel en -besluit tegemoet. Ook ontvang ik t.z.t. graag een exemplaar van de nieuwe gemeentegids, waarvoor u het gevraagde materiaal wilt gebruiken.

De kosten onzerzijds bedragen 100 gulden. Gelieve het bedrag te betalen door overmaking op postbank-rekening 23.22.857 t.n.v. J. Melssen te Eindhoven.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Jan Melssen', written in dark ink on a light background.

Jan Melssen, secretaris

Zinvolle eenvoud in Boxmeer

De nieuwe gemeente Boxmeer werd op 1 januari 1997 gevormd door samenvoeging van de voormalige gemeenten Boxmeer en Vierlingsbeek. Het gebied van de voormalige gemeente Boxmeer bestond sinds 1994 uit dat van de vroegere gemeenten Boxmeer en Oeffelt en uit de woonkernen Rijkevoort (tevooren gemeente Wanroij¹) en Vortum-Mullum (voorheen gemeente Vierlingsbeek). Nog eerder, in 1942, was de oorspronkelijke gemeente Boxmeer samengevoegd met de woonkern Beugen en de voormalige gemeente Sambeek. Het gebied van de oorspronkelijke gemeente Vierlingsbeek was in dat jaar vergroot met dat van de vroegere gemeente Maashees en Overloon.

De verscheidenheid van het gemeentelijk verleden weerspiegelde zich in het gemeentewapen, verleend in 1962. Dit was gevierendeeld, met in het eerste en vierde kwartier het wapen van de oorspronkelijke gemeente Boxmeer, in het tweede dat van de vroegere gemeente Sambeek en in het derde kwartier dat van de vroegere gemeente Beugen *cum annexis*. De in 1972 ingestelde gemeentevlag had drie banen van rood, geel en blauw, waarvan de middelste acht maal zo hoog was als elk van de beide andere. Op het midden prijkte het volledige gemeentewapen (dus inclusief de kroon).²

De annexatie van Maashees en Overloon had geen gevolg voor het gemeentewapen van Vierlingsbeek, dat in 1817 bevestigd was. Het schild was gedeeld: in het eerste vak de beeltenis van Sint Laurens, in het tweede de twee balken en acht merletten van het land van Cuijk. De in 1976 ingestelde gemeentevlag vertoonde zes blauwe schijven en drie gegolfde banen op een geel dundoek.³

Het opnemen van alle elementen uit de voormalige gemeentewapens zou een verdere complicatie hebben betekend van het toch al ingewikkelde wapen van Boxmeer. De keuze voor een terugkeer naar het oorspronkelijke wapen was niet moeilijk: de nieuwe gemeente zou immers de naam Boxmeer blijven voeren. De commissie Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde vereenvoudigde het voorgelegde ontwerp door het weglaten van de grasgrond. De staande bok werd nu stappend voorgesteld. De oude wapenkleuren van Boxmeer (een rood schild met een gouden bok) kwamen overeen met die van het vroegere hertogdom Kleef, waartoe tot 1795 Oeffelt had behoord, en van het Land van Cuijk, waarvan de overige gebieden deel hadden uitgemaakt. Het nieuwe gemeentewapen is verleend bij Koninklijk Besluit van 22 oktober 1998 nr. 98.004961 en daarin omschreven als: *In keel een stappende bok van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

De gemeenteraad stelde op 15 oktober 1998 een vlag in, abusievelijk met de heraldische omschrijving van het gemeentewapen, inclusief de bekroning! Het lijkt erop dat de desbetreffende gemeentebestuurder zich aan de hand van het raadsbesluit een vlag had voorgesteld met daarin het volledige wapen, zoals de voormalige gemeente Boxmeer er een gevoerd had. De Noordbrabantse commissie wees het gemeentebestuur op deze vergissing. Bij besluit van 9 maart 1999 stelde de gemeenteraad een verbeterde omschrijving vast: *rood met een gele bok, waarvan de hoogte gelijk is aan 3/4 van de hoogte van de vlag.*⁴

---

¹ Rijkevoort behoorde tot 1942 tot de gemeente Beugen en Rijkevoort. Het dorp is in dat jaar gevoegd bij de toenmalige gemeente Wanroij.

² W.A. van Ham, *Wapens en vlaggen van Noord-Brabant* (Zutphen 1986) 140, 157 (afb.) en 191

³ Van Ham, *Ibidem*, 183, 156 (afb.) en 205.

⁴ Zie ook Jan Melssen, 'Wapen en vlag voor de nieuwe gemeente Boxmeer', *Van Schild en Vaan*, VI (1999) nr. 3, 37-39.

Wapen voor de nieuwe gemeente Boxmeer

Op 1 januari 1998 werd de nieuwe gemeente Boxmeer gevormd door de samenvoeging van de gemeenten Boxmeer en Vierlingsbeek. Het gebied van de toenmalige gemeente Boxmeer was in 1994 gevormd door het samengaan van de gemeenten Boxmeer en Oeffelt en de kernen Rijkevoort (gemeente Wanroij) en Vortum-Mullem (gemeente Vierlingsbeek). De gemeente Boxmeer van voor 1994 was in 1942 ontstaan door de samenvoeging van de gemeenten Boxmeer, Beugen (alleen de kern met die naam) en Sambeek. De vroegere gemeente Beugen c.a. werd in 1942 verdeeld over de toenmalige gemeenten Boxmeer (Beugen) en Wanroij (Rijkevoort). De gemeente Vierlingsbeek ontstond in 1942 doordat Vierlingsbeek en Maashees & Overloon één gemeente gingen vormen

Het territorium van de nieuwe gemeente strekt zich uit over een aantal historische entiteiten, die daar tot 1795 hebben bestaan: de vrije heerlijkheid of Baronie van Boxmeer (Boxmeer en Half-Sambeek), het aan deze zijde van de Maas gelegen deel van de heerlijkheid Gennep die tot het hertogdom Kleef behoorde (Oeffelt) en het grootste deel van het Overambt van het Land van Cuijk (Beugen, Groeningen, Holthees, Maashees, Overloon, Rijkevoort, Half-Sambeek en Vierlingsbeek).

Het college van Burgemeester en wethouders van Boxmeer verzocht op 29 oktober 1997 de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde (N.C.W.V.) om van advies te dienen o.m. inzake een viertal wapenontwerpen. Eén van die ontwerpen bestond uit een rood schild met een gouden staande bok op een zelfde grond; het wapen was al dan niet gedekt met een gemeentekroon. Bij schrijven van 25 november 1997 bracht de commissie het gevraagde advies uit. Een combinatie van de wapens van Boxmeer en Vierlingsbeek was uit den boze, laat staan een samensmelting met nog meer elementen.

Beschikte Vierlingsbeek al sinds de Middeleeuwen over een wapen, gedeeld van Sint-Laurens en Cuijk, Boxmeer kende sinds 1962 een veel ingewikkelder wapen, gevierendeeld van Boxmeer, Sambeek en Beugen, gemeenten die in 1942 waren samengevoegd. Terug naar een zo eenvoudig mogelijk wapen had dan ook de voorkeur van de N.C.W.V. De naam van de nieuwe gemeente gaf daarvoor in feite de richting al aan. De N.C.W.V. amendeerde daarom het reeds genoemde voorstel. De bok werd stappend voorgesteld, de grond eronder verdween. Omdat de schildkleur van het oude Boxmeerse wapen ook rood was, de bok sinds 1817 goud en de Cuijklandse en de oorspronkelijke Oeffeltse kleuren eveneens rood en goud waren, handhaafde de commissie die kleurstelling. Daarnaast gaf de N.C.W.V. nog een alternatief wapenvoorstel, waarbij genoemd wapen werd voorzien van een zilveren uitgeschulpte zoom, kenteken voor de rivier de Maas.

Ten aanzien van het wapen adviseerde de Hoge Raad van Adel te kiezen voor het wapen zonder de zoom, zoals hiervoor omschreven. Zo ook besloot de gemeenteraad op 15 oktober 1998. Bij Koninklijk Besluit van 22 oktober 1998, nr. 98.004961 werd aan de gemeente het volgende wapen verleend: In keel een stappende bok van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

gemeente het volgende wapen verleend: In keel een stappende bok van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

Jan MELSSEN

Het gewijzigde wapen van de gemeente Hellendoorn

Met als argument het honderdjarige bestaan van het gemeentewapen op 23 november 1998 heeft het gemeentebestuur van Hellendoorn verzocht aan het wapen een hert toe te voegen. Bij Koninklijk Besluit van 11 maart 1999, nr. 99.000053 werd daardoor de gemeente een wapen verleend met de volgende omschrijving: In azuur een hert van klimmende tegen een vlierboom van dezelfde, beide geplaatst op een grasgroen sinopel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

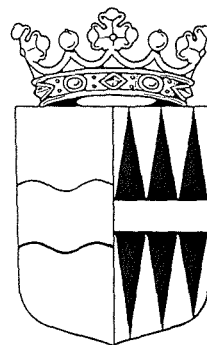
Mr. O. Sc...

Het wapen van het nieuwe waterschap Boarn en Looze

Dit nieuwe waterschap is per 1 januari 1997 ontstaan uit de voormalige waterschappen of delen daarvan. De belangrijkste waren het waterschap Tusken Mar en Klif en het waterschap Boarnferd.

Beide hadden door Mr. G.A. Bontekoe ontworpen wapens. Het wapen van Tusken Mar en Klif was dit verleend bij Koninklijk Besluit van 1967, nr. 12, waarvan de omschrijving luidde: Gevierendeeld zilver drie omgewende hellebaarden, waartussen twee omgewende strijdbijlen, alle van azuur en gesteeld van sabel, de hellebaarden de strijdbijlen uitstekende en alle stelen komend uit de onderrand van het veld; II en III. Links geschuind van azuur en keel, waarover een steigerende hengst van zilver: IV. In zilver drie gespleten handbogen van sabel, naast elkaar geplaatst, met de pezen azuur van linkerzijde. Over alles heen een hartschild van azuur, beladen met een keper van zilver, boven vergezeld van twee zespuntige sterren van goud, onder van een omgekeerde gezichtswassenaar, eveneens van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels. Het eerste en vierde kwartier houden de heren van Hellendoorn levend aan de slag bij Warns (26 september 1345), het tweede en derde kwartier aan de "wilde merckte" die sedert 1348 te Harich op Hemelvaart (15 augustus) werd gehouden; het hartschild is het wapen van het geslacht *Van Swinderen*¹.

Het waterschap Boarnferd had zijn wapen gekregen bij Koninklijk Besluit van 6 maart 1968, nr. 9: Doorsneden: I. In goud drie elkaar gekruiste aaneengesloten spitsruiten van sabel, die de velden van het veld raken, en een versmalde gouden dwarsbalk over de velden heen; II. Gedeeld van azuur en keel. Over de deellijn een uitgespleet loofboom van goud met zeven wortels; in de schildvoet vergezeld van een rennende haas van zilver ter linkerzijde van een lelie eveneens van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

bovenhelft is het wapen van het waterschap *Vegelin van Claerbergen*, de benedenhelft bevat elementen uit de wapens der gemeenten (gemeenten) Haskerland, Aengwird en Utingeradeel².

Nadat verschillende ontwerpen voor het nieuwe wapen de revue hadden gepasseerd, werd het volgende wapen verleend:

1. De Ned. Leeuw 85 (1968), kol. 63.
2. Ibidem, kol. 295.

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van 22 oktober 1998
no: 98.004961,
houdende verlening gemeentewapen
Boxmeer

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 oktober 1998, no.
BK98/530979 directoraat-generaal Openbaar Bestuur,
afdeling Kabinetszaken.

Gelezen het verzoek van burgemeester en wethouders van
Boxmeer van 9 september 1998 tot verlening van een
wapen aan deze gemeente;

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van
24 december 1814, nr. 32, en het Koninklijk besluit van
23 april 1919, Stb. 181;

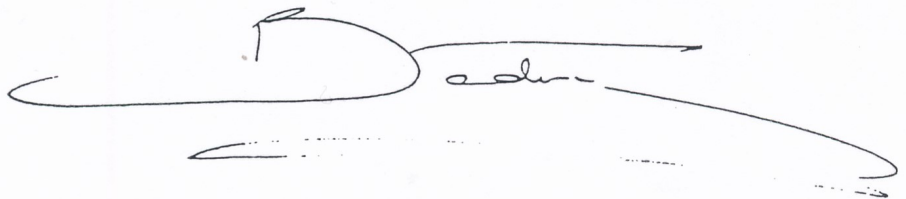
Gezien het advies van de Hoge Raad van Adel;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Aan de gemeente Boxmeer een wapen te verlenen, waarvan
de beschrijving luidt als volgt:
"In keel een stappende bok van goud. Het schild gedekt
met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels."

Onze Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties is belast met de uitvoering van dit
besluit.

3 - Gravenhage, 22 oktober 1998

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES,

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

emeente

BOXMEER

NB

KB 22 oktober 1998,
nr. 98.C04961

In keel een stappende bok van goud. Het schild
gedekt met een gouden kroon van drie bladeren
en twee parels.

Diploma
27 november 1998

f 650

Gemeente

BOXMEER

NB

KB 22 oktober 1998,
nr. 98.004961

In keel een stappende bok van goud. Het schild
gedekt met een gouden kroon van drie bladeren
en twee parels.